

СХВАЛЕНО

Вченою радою КНЗ КОР
«Київський обласний інститут
післядипломної освіти
педагогічних кадрів»
(протокол від 18.12.2024 р. №10)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор КНЗ КОР «Київський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних кадрів»

Віра РОГОВА

Наказ від «18» грудня 2024 р. № 206



**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
«РІЗНОВИДИ УКРАЇНСЬКИХ РОЗПИСІВ:
СИМВОЛІКИ ТА ТЕХНІКИ ЇХ ВИКОНАННЯ»**

(автор А. М. Дудка)

*для вчителів образотворчого мистецтва,
інтегрованого курсу «Мистецтво», керівників гуртків*

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітня програма розроблена на основі Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують Державний стандарт базової середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12 жовтня 2022 року № 904 та у відповідності до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 29 серпня 2024 року № 1225 «Про затвердження професійного стандарту «Вчитель загальної середньої освіти».

Освітня програма враховує основні положення Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898, Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 800 інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність вчителя (викладача), та з урахуванням стратегії реформування галузі освіти в Україні, новітніх зарубіжних і вітчизняних наукових розробок, кращих практик у галузі освіти та професійного розвитку педагогів, відповідно до сучасних викликів суспільства й освіти.

Український народний розпис є унікальним явищем у культурній спадщині України, яке поєднує багатство традицій, глибокий символізм і яскраву художню естетику. Вивчення різновидів українських розписів, таких як петриківський, косівський, подільський, таврійський, опішнянський, самчиківський, трипільський та багато інших, має велике значення для формування в учнів ціннісного ставлення до мистецьких традицій рідного краю. Програма курсів спрямована на підвищення професійного рівня вчителів образотворчого мистецтва, інтегрованого курсу «Мистецтво» та керівників гуртків. Вона покликана розширити знання педагогів про символіку та техніки виконання українських розписів, а також удосконалити їхні практичні навички, які стануть основою для інтеграції цього виду мистецтва у навчальний процес.

Мета освітньої програми: професійний розвиток учителя (викладача) стосовно формування компетенції з розробки та використання інтерактивних освітніх технологій, відповідно до державної політики в галузі освіти, удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей учителів закладів загальної середньої освіти, необхідних для організації освітнього процесу з учнями, відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р, та на основі Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898. Підвищити професійну компетентність педагогів у сфері українського декоративно-прикладного мистецтва, зокрема різновидів українських розписів, шляхом надання глибоких знань про їх символіку, історичні та культурні аспекти, а також оволодіння техніками виконання, що дозволить ефективніше інтегрувати ці знання у навчальний процес. Формування в учасників курсів професійних компетентностей, необхідних для впровадження різноманітних

розписів, що є притаманними декоративній творчості українського народу у навчальну, виховну та гурткову роботу, а також для розвитку творчого потенціалу учнів через ознайомлення з традиціями українського декоративно-ужиткового мистецтва.

Основні завдання програми:

- ✓ ознайомити педагогів з історичним розвитком українських розписів та з культурними й регіональними особливостями різних видів розписів;
- ✓ аналізувати символіку та її значення, розуміти вплив символів на формування національної ідентичності та культурної спадщини;
- ✓ вивчити традиційні техніки виконання розписів, набувати практичних навичок та вміти інтерпретувати їх, враховуючи тенденції сучасного мистецтва;
- ✓ розробити методичні матеріали, які включають вивчення українських розписів;
- ✓ ефективно передавати знання та навички учням різних вікових груп;
- ✓ заохочувати творчу діяльність педагогів у процесі практичних занять;
- ✓ розвивати вміння створювати власні проєкти на основі вивчених декоративних розписів;
- ✓ поглиблювати розуміння та цінування української культурної спадщини серед педагогів;
- ✓ сприяти формуванню національної свідомості та гордості за українське мистецтво.

Загальні очікувані результати охоплюють:

Знання й розуміння:

- ✓ сучасних тенденцій розвитку освіти загалом;
- ✓ планування освітньої діяльності в закладі загальної середньої освіти;
- ✓ академічної свободи вчителя (викладача) в організації освітнього процесу;
- ✓ історія виникнення та розвитку різновидів українських розписів, основні символи та їх значення в контексті національної ідентичності - роль і значення українського розпису в обрядах, звичаях і культурних традиціях різних регіонів України;
- ✓ вплив українського розпису на сучасне декоративно-ужиткове мистецтво;
- ✓ зв'язок між елементами розпису та українським етнокультурним контекстом, як кожен елемент розпису символізує певні цінності, природні явища чи людські почуття;
- ✓ важливості збереження і популяризації розпису як невід'ємної частини національної культурної спадщини;
- ✓ ролі мистецької спадщини у формуванні національної ідентичності та міжкультурного діалогу.

Уміння:

- ✓ організовувати освітній процес відповідно до вимог законодавства;
- ✓ формувати в учнів ключові компетентності та наскрізні вміння, спільні для всіх компетентностей;
- ✓ інтегрувати елементи українських розписів у сучасну освітню, мистецьку та культурно-просвітницьку діяльність;

- ✓ Застосовувати різні техніки для досягнення ефектів фарб, характерних для кожного стилю українського розпису;
- ✓ створювати власні композиції, використовуючи мотиви та символіку українських розписів, поєднуючи традиційні елементи розпису з сучасними художніми стилями та технікою;
- ✓ використовувати український розпис як засіб розвитку творчого потенціалу учнів та виховання в них національної свідомості;
- ✓ відстежувати сучасні тенденції у декоративно-ужитковому мистецтві та впроваджувати їх у власну творчу та педагогічну діяльність.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- ✓ гуманістична спрямованість освітнього процесу;
- ✓ дитиноцентризм, цінність особистості;
- ✓ готовність до реалізації сучасних цілей освіти;
- ✓ професійна мобільність та гнучкість;
- ✓ усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку;
- ✓ шанобливе ставлення до української культурної спадщини;
- ✓ позитивне ставлення до народної творчості;
- ✓ збереження традицій у виконанні декоративних розписів та поєднання традиційних та сучасних поглядів технік і матеріалів.

Розробники програми	Дудка А. М. методист відділу загальної середньої освіти Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів», викладач		
Найменування програми	Програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників з проблеми « Різновиди українських розписів: символіки та техніки їх виконання »		
Мета програми	Формування, розвиток професійних компетентностей		
Цільова аудиторія за спеціальністю або за посадою педагогічного працівника	Учителі образотворчого мистецтва, інтегрованого курсу «Мистецтво», керівників гуртків, (викладачі мистецьких дисциплін)		
Зміст програми	№ з/п	Тема заняття	год.
	Модуль І.		
	1.	Вступ до теми «Історичні особливості розвитку декоративного розпису у різних регіонах України та його вплив на формування національної ідентичності»	2
	2.	Професійний розвиток педагогічних працівників в умовах Нової української школи	2
	Модуль ІІ.		

	1.	Секрети трипільської кераміки: Відтворення давніх візерунків - техніка та символіка давнього розпису.	2
	2.	Магія Опішнянського розпису – традиції та сучасність.	2
	3.	Косівський розпис: традиції гуцульського мистецтва	2
	4.	Таврійський орнамент: розпис у традиціях південного мистецтва	4
	5.	Відродження Самчиківського розпису у творчості сучасних майстрів	4
	6.	Флористичні мотиви Київщини	4
	7.	Барвистий Світ Петриківки - від традицій до сучасного стилю	2
	Модуль III.		
	10.	Тематична дискусія «...»	2
Обсяг програми		1 кредит ЄКТС / 30 год (26 годин – аудиторні, 4 години – керована самостійна робота)	
Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться		<i>Загальні компетентності: ЗК.01, ЗК.02, ЗК.03, ЗК.04, ЗК.05.</i> <i>Професійні компетентності:</i> A1 Мовно-комунікативна компетентність (A1.1, A1.2, A1.3, A1.4); A2 Предметно-методична компетентність (A2.1, A2.2, A2.3, A2.4, A2.5, A2.6, A2.7); A3 Інформаційно-цифрова компетентність (A3.1, A3.2, A3.3); B1 Психологічна компетентність (B1.1, B1.2, B1.3, B1.4); B2 Емоційно-етична компетентність (B2.1, B2.2, B2.3); B2 Здоров'язбережувальна компетентність (B2.1, B2.2, B2.3, B2.4, B2.5); B3 Проєктувальна компетентність (B3.1); Г1 Прогностична компетентність (Г1.1, Г1.2); Г2 Організаційна компетентність (Г2.1, Г2.2); Г3 Оцінювально-аналітична компетентність (Г3.1, Г3.2, Г3.3); Д1 Інноваційна компетентність (Д1.1, Д1.2, Д1.3); Д2 Здатність до навчання впродовж життя (Д2.1, Д2.2); Д3 Рефлексивна компетентність (Д3.1)	
Форма підвищення кваліфікації		Очна, дистанційна, очно-заочна, пролонгована	
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації		Свідectво про підвищення кваліфікації	
Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті		сайт: https://www.kristti.com.ua/	

Модуль І.

1. Вступ до теми «Історичні особливості розвитку декоративного розпису у різних регіонах України та його вплив на формування національної ідентичності»

Ознайомлення з історичними аспектам розвитку декоративного розпису в Україні як одному з ключових складових народного мистецтва. Основна увага приділяється регіональним особливостям, які сформувалися в контексті місцевих традицій, природного середовища та культурних впливів.

Окремо розглядається роль декоративного розпису у відображенні духовних цінностей українського народу, його символіки. Також аналізується вплив цього виду мистецтва на формування національної ідентичності та його значення сьогодні.

Заняття спрямоване на розвиток знань про культурну спадщину України, збагачення художнього світогляду учасників та формування усвідомлення цінності народного мистецтва як важливого чинника національної самоідентифікації.

2. Професійний розвиток педагогічних працівників в умовах Нової української школи.

Поняття спрямоване на вивчення сучасних підходів до професійного розвитку педагогів відповідно до концепції Нової української школи. Основна увага приділяється формуванню компетентностей, для реалізації інноваційних освітніх практик, підвищення педагогічної майстерності та впровадження принципів особистісно орієнтованого навчання.

Розглядаються питання безперервного професійного зростання, інтеграції цифрових технологій, розвитку soft skills та педагогічного партнерства, які сприяють ефективній діяльності в умовах сучасної освітньої реформи.

Модуль ІІ.

1. Секрети трипільської кераміки: Відтворення давніх візерунків - техніка та символіка давнього розпису.

Ознайомлення з унікальним мистецтвом трипільської кераміки, її технікою виготовлення та символічним значенням орнаментів. Слухачі відтворять характерні риси розпису, використовуючи матеріали та технології, які притаманні трипільській культурі, що дозволяє учасникам глибше зрозуміти символіку та художню естетику Трипілля. Проаналізують вплив стародавнього розпису на сучасне декоративно-прикладне мистецтво

2. Магія Опішнянського розпису – традиції та сучасність.

Ознайомити учасників із мистецтвом опішнянського розпису як єдиного з найяскравіших традицій української декоративної кераміки.

Розглядаються історичні витoki опішнянського стилю, його характерні риси, техніка виконання та символіка орнаменту.

Особливо увага приділяється сучасним тенденціям розвитку його унікального мистецтва, адаптації до нових художніх форм і застосуванню в сучасному дизайні. Практична частина передбачає створення власного виробу із використанням елементів опішнянського розпису, що сприятиме творчому осмисленню традицій та їх інтеграції в сучасне культурне середовище.

3. *Косівський розпис: традиції гуцульського мистецтва*

Ознайомлення з унікальним мистецтвом Косівського розпису, що є важливою складовою культурної спадщини Гуцульщини. Розглядаються традиційні мотиви, кольорова гама та символіка, які відображають світогляд і духовні цінності гуцулів.

Практична частина заняття спрямована на створення власного виробу в стилі Косівського розпису, що допоможе глибше зрозуміти традиції гуцульського мистецтва та їх значення в сучасному культурному просторі.

4. *Таврійський орнамент: розпис у традиціях південного мистецтва*

Заняття присвячене дослідженню унікального мистецтва Таврійського орнаменту, що відображає багатство культурних традицій південного регіону України. Учасники ознайомляться з історичними витокami, характерними рисами та символікою орнаментів.

Практична частина включає опанування техніки розпису в стилі Таврійського орнаменту, що дозволяє учасникам створювати власні декоративні композиції, натхненні традиціями південного мистецтва. Це сприятиме поглибленню знань про культурне розмаїття України та формування художнього смаку.

5. *Відродження Самчиківського розпису у творчості сучасних майстрів*

Це заняття присвячене унікальному народному мистецтву – Самчиківському розпису, що бере свої витoki з Волині та має яскраву кольорову гаму і неповторну автентичну символіку. Ми розглянемо історію та особливості виду цього декоративного мистецтва, а також дослідимо, як сучасні художники переосмислюють і відроджують традиції в нових формах та техніках. Практична частина – власноруч створити розпис у стилі Самчиківки, відчутти силу народної творчості та знайти натхнення у старовинних українських мотивах.

6. *Флористичні мотиви Київщини*

Заняття присвячене дослідженню традиційних флористичних орнаментів Київщини, які відображають гармонію природи та багатство народного мистецтва. Ми розглянемо особливості стилістики рослинних мотивів у декоративному розписі цього регіону. Слухачі дізнаються про символіку квіткових елементів, які використовувалися в оздобленні житла, одягу та предметів побуту. Практична частина заняття допоможе зануритися у світ традиційного мистецтва та створити власну композицію, використовуючи флористичні мотиви Київщини.

7. *Барвистий Світ Петриківки - від традицій до сучасного стилю*

Це заняття унікальне унікальному українському мистецтву – Петриківському розпису, що виражає його яскравість, динаміку форми та глибоку символіку. Ми занурилися в історію цього розпису, дослідили його традиційні елементи та колористику, а також простежимо, як він еволюціонував у сучасному мистецтві та дизайні. Учасники практичного заняття власноруч створять Петриківський

розпис і відчують силу народної творчості та навчаться передавати емоції через декоративні мотиви.

Модуль III

1. Тематична дискусія «Вплив декоративного розпису на формування національної ідентичності»

Декоративний розпис – не лише елемент народного мистецтва, а й потужний засіб вірування культурної спадщини та національної самобутності. Під час дискусії ми розглянемо, як традиційні орнаменти та символи впливають на формування національної свідомості, збереження історичної пам'яті та розвиток сучасної української культури. Обговоримо роль Самчиківського, Петриківського, Косівського розпису у відродженні народних традицій, а також їх інтеграцію в сучасний мистецький простір. Учасники додатково поділяються власними баченнями та досвідом, як саме декоративне мистецтво впливає на формування національної ідентичності.